

COVID-19 Pandemi Sürecinde Ebeveyn Görüşlerine Göre Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Açık Hava Oyun Deneyimlerindeki Değişimler*

Hazel Sıla MENTEŞ¹, Şule SARIBAŞ²

Öz: Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının açık hava oyun deneyimlerinin COVID-19 pandemisi öncesi ve COVID-19 pandemi süreci ile karşılaştırılarak incelenmesidir. Çalışmanın örneklemini, Adana ilinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 3-6 yaş grubunda bulunan çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan "Pandemi Döneminde Çocukların Açık Hava Oyun Deneyimleri" anketi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel veriler frekans ve yüzde alma tekniği kullanılarak analiz edilirken, nitel veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda çocuklarının pandemi öncesine kıyasla açık havada belirgin bir şekilde daha az oyun oynadıkları, oyun alanlarının daraldığı ve akran etkileşimlerinin azaldığı tespit edilmiştir. Açık hava oyun deneyimleri sırasında çocukların çoğunlukla maske ve hijyene dikkat edebilirken, sosyal mesafeye dikkat edemedikleri görülmüştür. Ayrıca bulgular, ebeveynlerin açık hava oyun alanlarını birçok açıdan yetersiz bulduğunu ortaya koymuştur. Pandemi sürecinde aile içi etkileşimin artması ve çocukların özbakım becerilerinin gelişmesi ise bu sürecin olumlu yönleri olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Açık Hava Oyunları, Açık Hava Oyun Deneyimleri, COVID-19 Pandemisi, Pandemi Döneminde Oyun, Okul Öncesi Dönem Çocukları

Changes in Preschool Children's Outdoor Play Experiences According to Parents' Views During the COVID-19 Pandemic

Abstract: The purpose of this study is to compare and investigate the outdoor play experiences of preschool children before and during the COVID-19 pandemic period. The study group consist of parents with children in the 3-to-6-year age group attending a pre-school education institution in Adana Province. The researchers created the Children's Outdoor Play Experiences During the Pandemic Questionnaire for use in collecting the data. While the quantitative data obtained from the research were analyzed using frequency and percentage techniques, the qualitative data were analyzed using content analysis. As a result of the performed analyses, the children were determined to play outdoors significantly less compared to the pre-pandemic period, as well as their playgrounds to have gotten smaller and their peer interactions to have decreased. The children were observed to be able to pay attention to masks and hygiene during their outdoor play experiences but not to social distancing. In addition, the findings reveal that the parents find the outdoor playgrounds to be inadequate in many aspects. The increase in intrafamilial interactions and children's development of self-care skills during the pandemic have additionally been evaluated as positive aspects of this process.

Keywords: Outdoor Games, Outdoor Play Experiences, COVID-19, Play During the Pandemic, Preschool Children

Geliş Tarihi: 20.02.2022

Kabul Tarihi: 24.05.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

* Bu araştırma Congress of Early Childhood Outdoor Practices (ICECOP) kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur

¹ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi, Ankara, Türkiye, e-posta: silamentes@hacettepe.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4524-4335>

² Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi, Adana, Türkiye, e-posta: ssaribas@cu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0809-7364>

Atf için/ To cite:

Menteş, H. S. ve Saribaş, Ş. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde ebeveyn görüşlerine göre okul öncesi dönem çocuklarının açık hava oyun deneyimlerindeki değişimler. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(3), 656-672.

Tüm dünyayı etkisi altına almış olan, koronavirüs (Covid-19) hastalığına sebep olan şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2 (SARS-CoV-2), insanların yaşam biçiminde ani ve sert değişikliklere yol açmıştır. Hastalığın, 2020 yılının Mart ayı itibari ile Covid-19'un pandemi durumuna ulaştığı ve günümüzde ölçülemeyen boyutlara ulaştığı bilinmektedir (World Health Organization, 2020). 13 Mayıs 2022 Dünya Sağlık Örgütü'ne bildirilen verilerine göre dünyada 6.261.708 ölüm dahil 517.648.631 doğrulanmış Covid-19 vakası görüntülenmektedir (WHO, 2022). Türkiye'de ise 15.050.227 doğrulanmış vaka görüntülenmektedir (WHO, 2022). Dünya Sağlık Örgütü'ne bildirilmeyen ve semptomsuz vakalar düşünüldüğünde rakamlar oldukça dikkat çekicidir. Covid-19'un, pandeminin başında çocuklarda daha az rastlanıldığı düşünülürken (Wang ve diğerleri, 2020), bunun çocukların enfeksiyona daha az duyarlı olduğu anlamına gelmediği, pediatrik hasta sayısının artabileceği, aslında çocuklar ve bebeklerin de enfekte olabileceği bilinmektedir (Wei ve diğerleri, 2020).

Okul öncesi dönemdeki çocuklar, Covid-19'a karşı yetişkinlere oranla daha savunmalı gözükse de virüsün yayılmasını azaltmak amacıyla nüfusu kontrol altına alma önlemleri kapsamında sosyal izolasyon sonucu potansiyel olarak risktedirler (Crescentini ve diğerleri, 2020; Spinelli ve diğerleri, 2020). Yapılan bazı çalışmalarda, 6-15 yaş aralığındaki karantinaya alınan çocuklarda depresyon, anksiyete ortaya çıktığı (Chen, Zheng ve diğerleri, 2020); çaresizlik, endişe, korku gibi psikolojik sıkıntılar yaşadıkları (Saurabh ve Ranjan, 2020), 3-18 yaş aralığındaki çocuklarda dikkatsizlik, tutunma, endişe ve sinirlilik gibi belirtiler görüldüğü saptanmıştır (Jiao ve diğerleri 2020). Yetişkinleri dahi oldukça etkisi altına alan Covid-19 süreci, zorlu bir yaşam olayı veya kriz olarak nitelendirilebilir. Böyle durumlarda çocuklar, kişisel özellikler, kültür ve çevre faktörlerinin etkisi ile farklı tepkiler gösterebilirler (Pearlman ve diğerleri, 2010). Bu süreçte çocukların öfke, korku, kaygı, üzüntü duyguları yaşaması, değersiz hissetmesi ve bunları çevresine farklı çeşitlerde yansıtması olasıdır (Boelen ve Spuij, 2013).

Yukarıda bahsedilenlere ek olarak, çocuklar okulların kapanması ve açık hava oyunlarının olmaması nedeniyle rutinlerinde ciddi bir aksama yaşamaktadırlar. Bu durumda, çocukların aileleriyle daha fazla zaman geçirmesi veya medya araçlarıyla geçirilen zamanı arttırması ile mutlak bir yalnızlık duygusu yaşamayabileceklerini belirtilmektedir (Guessoum ve diğerleri, 2020). Fakat, açık hava oyunları çocukların tüm gelişim alanları için bir ihtiyaçtır (Garrick, 2004). Çocuklar için tüm duyuları aktive eden, harekete dayalı, bütünsel ve uyarıcı bir deneyimdir (White, 2011). Ayrıca, doğayla doğrudan temas sağlaması nedeniyle, kan basıncının düzenlenmesi, otonom aktivite, rahatlama, konsantrasyon (Kuo, 2015), psikolojik iyilik halini destekleme ve stresi azaltma gibi sağlığa yararları ile; fiziksel gelişim, öz-kontrol, sosyal gelişim ve bilişsel gelişim dahil üzere tüm gelişim alanlarına etki etmektedir (Kemple ve diğerleri, 2016). Özellikle çocukların kemik gelişimi, motor becerileri, dil gelişimi, problem çözme becerisi ve sosyal yeterliliklerine önemli katkılar sağlamaktadır (Davies, 1996; Frost, 1992; Timmons ve diğerleri, 2012). Öte yandan, açık hava oyunları sadece çocukların gelişimine ve sağlığına katkı sağlamakla kalmaz, onlara çeşitli oyun fırsatları ve ortamları oluşturur (McCans, 2004). Çocuklar açık havada; işlevsel-fiziksel (tırmanma, atlama), nesnelere manipüle etme gibi yapı-inşa oyunları, şarkı söyleme, yeme pişirme gibi dramatik ve yaratıcı, taklit etme, yuvarlama, kovalama gibi risk oyunları, dokunma, koku alma gibi duyularını aktive edecek etkinliklere katılma fırsatı edinirler (Davies, 1996; Holmes ve Procaccino, 2009; Zamani, 2017). Aynı zamanda akranlarıyla sosyalleşirler, daha özgür hareket ederler (Rivkin, 1997) ve daha uzun süreli, derin konsantrasyon içeren oyunlar oynarlar (Smith ve diğerleri, 2014). Kısaca, açık hava oyunlarının önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Açık hava oyunları hem politika hem de uygulama bakımından Batı ülkelerine kıyasla Türkiye'de yeni yeni gelişmektedir (Yalçın ve Erden, 2020). Kültürelarası yapılan bir çalışmada (Yalçın ve Erden, 2020), Türk ve Finli okul öncesi öğretmenlerinin açık hava oyunlarına dair inançları ve uygulamaları incelenmiştir. Çalışma sonucunda, Finli öğretmenlerin mevsim fark etmeksizin açık hava oyunlarını tercih ettiği, Türk öğretmenlerin ise daha çok hava durumunun uygun olduğu zamanlarda tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca bu iki grup arasında en önemli farkın Türk öğretmenlerin açık hava uygulamalarında engellerle karşılaştıklarını belirtmeleri olduğu görülmüştür. Yine ülkemizde yapılan bir araştırmada okul öncesi öğretmenleri açık hava oyunlarına dair olumlu düşünceler sergilemelerine rağmen, fiziksel koşullar ve olumsuz ebeveyn tepkileri gibi sebeplerle bu uygulamalara yeterince yer vermediklerini belirtmişlerdir (Alat,

Akgümüş ve Cavalı, 2013). Son zamanlarda ebeveyn çalışma koşulları (Little ve Wyver, 2008; Nedovic ve Morissey, 2013); televizyon, telefon ve tabletler gibi elektronik medyanın cazibesi (Aktaş Arnas, 2005; Clements, 2004; Levin, 2013; Vanderloo, 2014); ebeveynlerin güvenlik korkuları ve sağlık koşulları (Aktaş Arnas ve Sarıbaş, 2020; Clements, 2004; Rivkin, 1998); trafik yoğunluğu (Charles ve diğerleri, 2008; England, 2007) ve diğer sayısız nedenlerden ötürü azalmakta olan açık hava oyunları, Covid-19 pandemisi ve çeşitli önlem politikaları nedeniyle iyice kısıtlanmış gözükmektedir ve bu durumu betimlemek önem arz etmektedir.

Yöntem

Bu araştırma okul öncesi dönem çocuklarının COVID-19 pandemisi öncesi ve sürecindeki açık hava oyun deneyimlerini betimlemek ve karşılaştırmak, çocukların oyun davranışlarındaki değişimlerini incelemek ayrıca nicel ve nitel verileri bir arada tanımlama olanağı sağlaması nedeniyle tarama modeli olarak yürütülmüştür (Creswell, 2014). Tarama modeli, insanların ne düşündüklerini araştırmak istenildiğinde kullanılan bir yöntemdir. Tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmalar, tutumları, düşünceleri ve inançları ölçerek, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeye, tahminler yapmaya ve grupların nasıl değiştiğini belirlemeye yardımcı olur (Christensen ve diğerleri, 2015).

Katılımcılar

Bu araştırmada, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme, mevcut, kolay erişilebilir ve araştırmaya katılmak isteyen bireylerin örnekleme dahil edilmesi durumunda kullanılmaktadır (Johnson ve Christensen, 2014). Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Mevcut araştırmada, kolay erişilebilirlik sağlaması açısından bu yöntem tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında uygun örnekleme yöntemi ile Adana ilinde Yüreğir, Sarıçam ve Çukurova ilçelerinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 6 anaokulu belirlenmiştir. Çalışma, bu okullardan gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 149 çocuğun ebeveyni ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının yaş ortalaması 68 ay olmakla beraber, çocukların %51'i erkek, %49'u kızdır. Araştırmaya katılan annelerin %18'i ilkökul, %40'ı lise, %8'i ön lisans ve %33'ü lisans eğitimi düzeyinde, babaların ise %16'sı ilkökul, %39'u lise, %12'si ön lisans, %30'u lisans ve %5'i lisansüstü eğitim düzeyindedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen 'Pandemi Döneminde Çocukların Açık Hava Oyun Deneyimleri' anketi kullanılmıştır. Anket oluşturulurken, araştırmacının amacı ve ilgili literatür dikkate alınmıştır. Anket maddeleri, katılımcılara uygun, sade, net ve anlaşılır bir dil kullanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan anket üç alan uzmanı tarafından incelenmiş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemeler sonunda anket; kişisel bilgiler ve açık hava oyunları deneyimleri (COVID-19 pandemisi öncesi ve COVID-19 pandemisi sonrası) olmak üzere iki bölüm şeklinde düzenlenmiştir. Anket formunun başında ebeveynlere çalışmanın amacını ve anketi nasıl dolduracaklarını açıklayan bilgilendirme notu yer almaktadır. Kişisel bilgiler, demografik özellikleri içermekte ve 11 maddeden oluşmaktadır. Bu bölümde çocuğun yaşı, cinsiyeti, ebeveyn yaşı ve eğitim durumu, gelir, yerleşim bölgesi ve konut türü, çocuk sayısı ve evde bulunan teknolojik aletleri belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde, çocukların COVID-19 pandemisi öncesinde ve COVID-19 pandemisi sırasında açık havada oyun oynama davranışlarını incelemeye ilişkin sorular yer almaktadır. Bu bölümde, COVID-19 pandemisi öncesinde ve sırasında çocukların oyun alanları, dışarıda oyun oynama sıklığı ve dışarıda sıklıkla oynadığı oyun türlerini belirlemeye yönelik seçenekli 11 soru ile çocuğun açık havada oyun oynamasına ilişkin ebeveynlerin kaygılarını, aldıkları önlemleri, çocukların pandemi kurallarına yönelik davranışlarını ve çocuklarının oyun davranışlarındaki değişimlerine yönelik gözlemlerini açıklamalarına yönelik 12 tane açık-uçlu soru yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın veri toplama süreci etik kurul izninin ardından başlamıştır. Araştırmanın verileri, araştırmaya dahil edilen okullarda görev yapan öğretmenler aracılığıyla toplanmıştır. Bu amaçla öncelikle

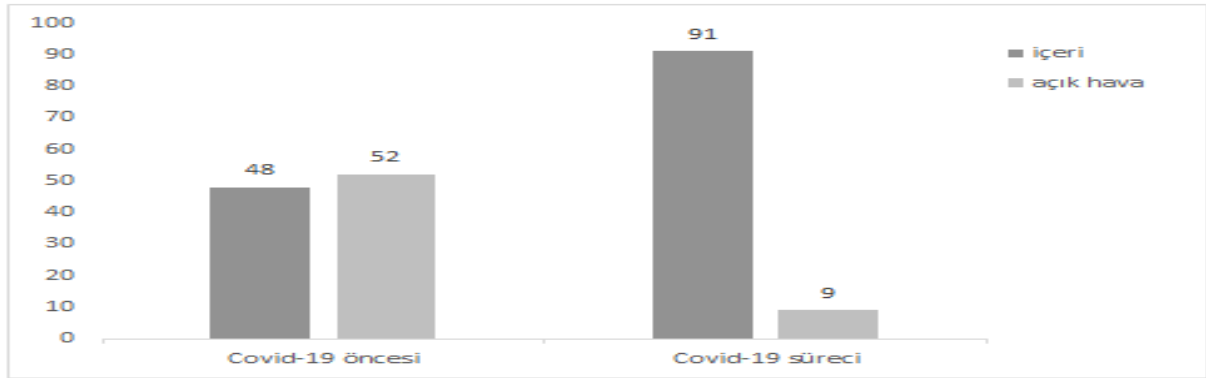
okullardaki öğretmenlerle tanışılmış, araştırmanın amacı anlatılmış ve gönüllülüğün esas olduğu belirtilmiş ve onamları alınmıştır. Gönüllü olmayı kabul eden öğretmenler aracılığıyla araştırmanın amacı ebeveynlere iletilmiş ve katılmayı gönüllü olarak kabul eden ebeveynler araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma verileri COVID-19 pandemisi sırasında toplandığı için anket formları öğretmenler aracılığı ile ebeveynlere iletilmiştir.

Veriler toplandıktan sonra, 'Pandemi Döneminde Çocukların Açık Hava Oyun Deneyimleri' anketi ile toplanan nicel veriler frekans dağılımı ve yüzde hesaplama tekniği ile analiz edilmiştir. Nitel veriler ise içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İçerik analizinde, öncelikle verilen cevaplar bilgisayar ortamında kaydedilmiştir. Daha sonra verilerden kodlar oluşturulmuştur. Kodlanan verilerden birbirine yakın olanlar birleştirilerek kategoriler ve temalar oluşturulmuştur.

Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının COVID-19 pandemisi öncesi açık hava oyun deneyimleri ile COVID-19 pandemisi sürecindeki açık hava oyun deneyimlerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular sekiz ayrı tablo-şekil ile sunulmuştur. Aşağıda, COVID-19 pandemisi öncesi ve COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların açık havada oyun oynama oranları, oyun oynadıkları alanlar, oyun oynama sıklığı ve oyun arkadaşlarının karşılaştırılması ile çocuklarının hijyen kurallarına uyup uymadığına yönelik nicel verilerden elde edilen bulgular ve ebeveynlerin çocuklarının açık hava oyunlarına yönelik COVID-19 pandemisi öncesi ve sürecindeki görüşlerine dair nitel verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

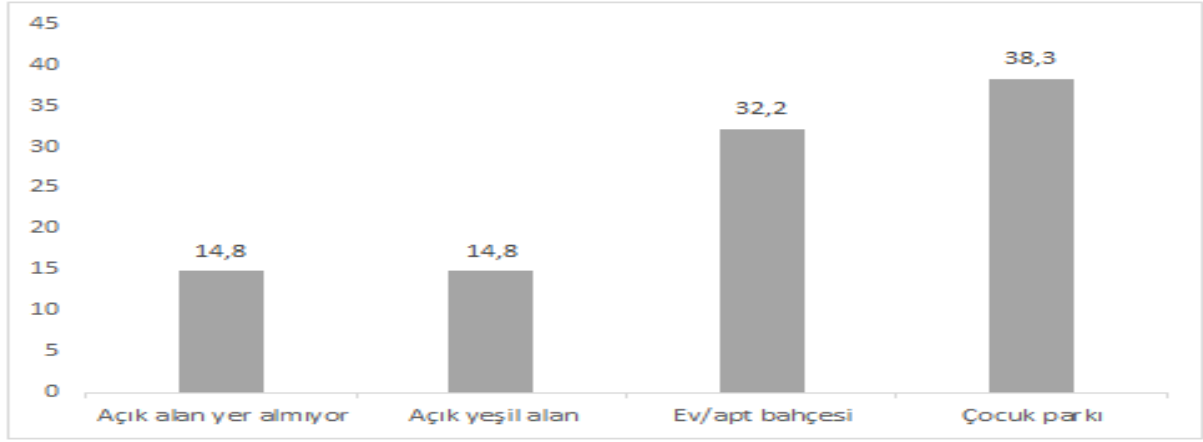
Şekil 1'de, COVID-19 pandemisi öncesi ve COVID-19 pandemisi sürecinde açık havada oyun oynama oranları yer almaktadır.

Şekil 1. COVID-19 pandemisi öncesi ve süreci çocukların açık havada oyun oynama oranları

Şekil 1 incelendiğinde, ebeveynler çocuklarının COVID-19 pandemisi öncesi %52'sinin daha çok açık havada oynadıklarını, %48'inin daha çok iç mekanlarda oynadıklarını belirtirken, COVID-19 pandemisi sürecinde sadece %9'unun açık havada oyun oynadıklarını belirtmiştir. Bulgular, açık havada oyun oynamanın pandemi sürecinde azaldığını göstermektedir.

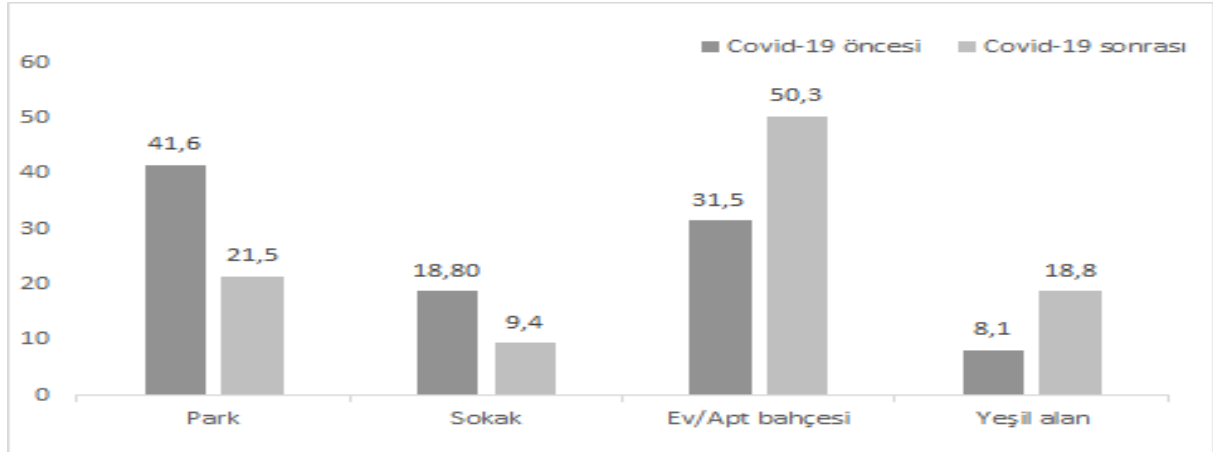
Şekil 2'de COVID-19 pandemisi öncesi açık havada oyun oynayabilecekleri güvenli bölgeler yer almaktadır.

Şekil 2. COVID-19 pandemisi öncesi çocukların açık havada oyun oynayabilecekleri güvenli bölgeler

Şekil 2’de çocukların %14.8’nin açık havada güvenle oynayabilecekleri alana sahip olmadığı, %14.8’nin açık yeşil alana, %32.2 ev/apartman bahçesine ve %38.3’ünün çocuk parkına sahip olduğu görülmektedir.

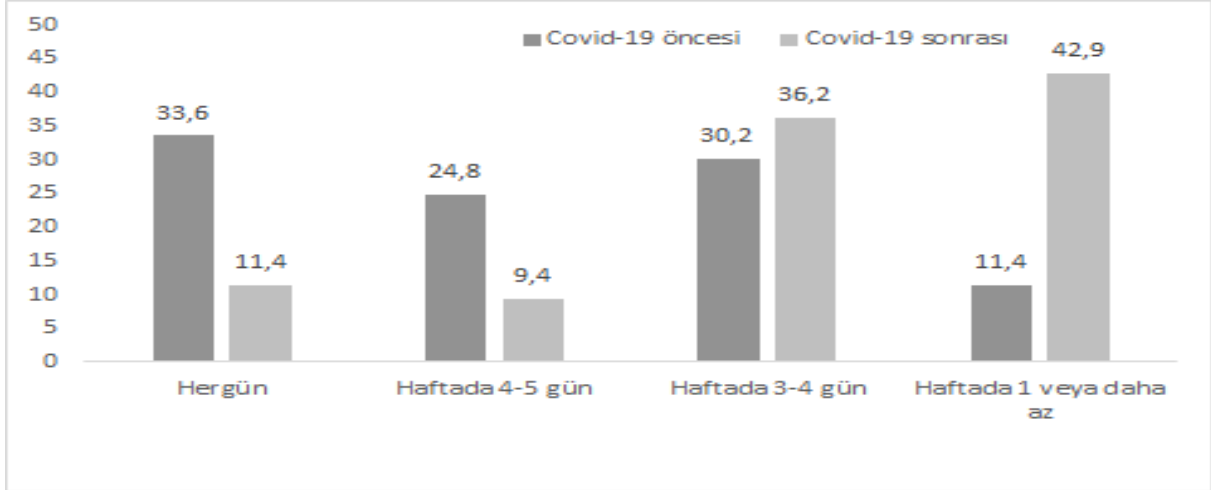
Şekil 3’te COVID-19 pandemisi öncesi ve süreci çocukların açık havada oyun oynadıkları alan/mekânlar sunulmuştur.

Şekil 3. COVID-19 pandemisi öncesi ve süreci çocukların açık havada oyun oynadıkları alanlar

Şekil 3’te, COVID-19 pandemisi öncesinde çocukların açık havada en fazla parkta (%41.6) ardından ev/apartman bahçelerinde (%31.5) oyun oynadıkları, en az ise yeşil alanları (%8.1) tercih ettikleri görülmüştür. COVID-19 pandemisi sırasında ise en fazla ev/ apartman bahçesinde (%50.3) oynadıkları görülürken en az sokakları (%9.4) tercih ettiği görülmektedir. Bulgular, COVID-19 pandemisi sürecinde park ve sokaklar gibi kalabalık olabilecek oyun alanlarını kullanımında azalma olduğunu bunun yerine ev/ apartman bahçesi ve yeşil alanlar gibi daha az kalabalık olabilecek oyun alanlarının kullanımının arttığını göstermektedir.

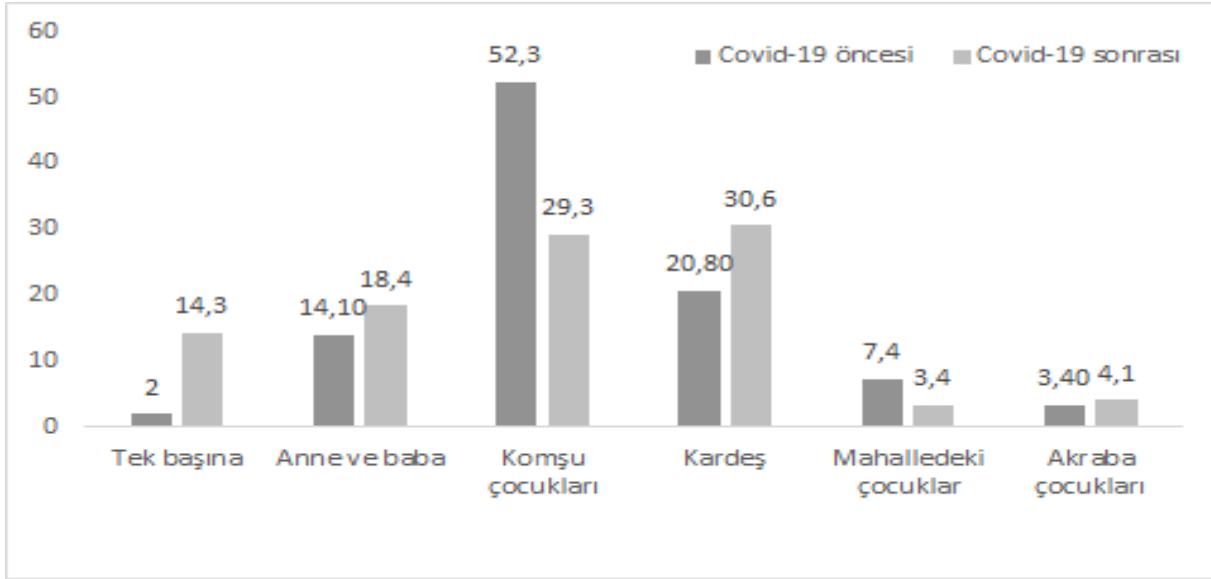
Şekil 4’te, COVID-19 pandemisi öncesi ve süreci çocukların açık havada oyun oynama sıklığı yer almaktadır.

Şekil 4. COVID-19 pandemisi öncesi ve süreci çocukların açık havada oyun oynama sıklığı

Şekil 4 incelendiğinde, COVID-19 pandemisi öncesinde çocukların %33,6'sının her gün, %30,2'sinin haftada üç veya dört gün, %24,8'inin haftada dört veya beş gün, %11,4'ünün haftada bir veya daha az oyun oynadığı görülmektedir. COVID-19 pandemisi sürecinde açık havada oyun oynama sıklığının büyük oranda değişime uğradığı görülmüştür. COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların %42,9'u haftada bir veya daha az, %36,2'si haftada üç veya dört gün, %11,4'ü her gün, %9,4'ü haftada dört veya beş gün açık havada oyun oynama fırsatı bulmuştur. Bulgular, COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların açık havada oyun oynama sıklığının önemli ölçüde azaldığını göstermektedir.

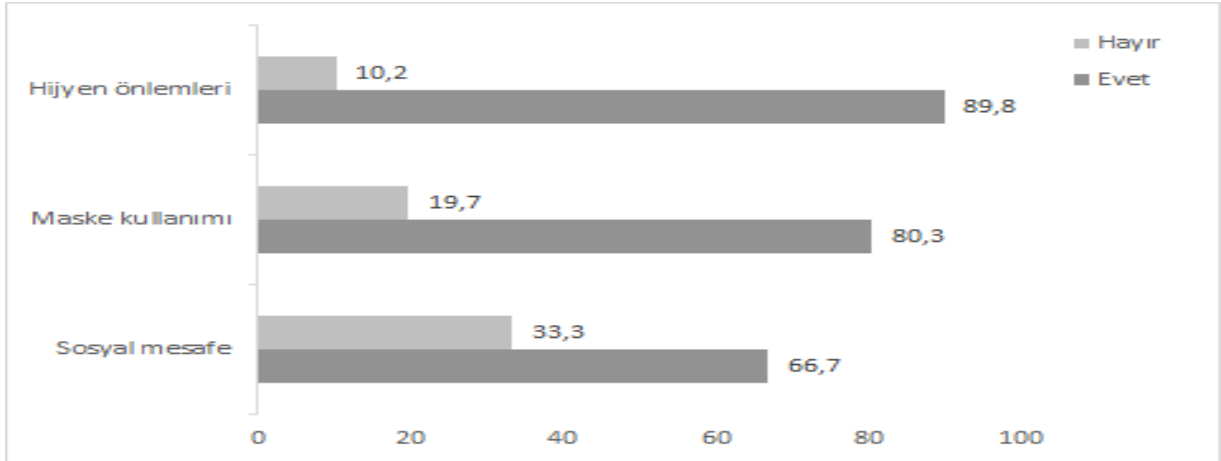
Şekil 5'te COVID-19 pandemisi öncesi ve sürecindeki oyun arkadaşları sunulmuştur.

Şekil 5. Çocukların COVID-19 pandemisi öncesi ve sürecindeki oyun arkadaşları

Şekil 5 incelendiğinde COVID-19 pandemisi öncesinde çocukların en fazla komşu çocukları (%52,3) ve kardeşleri (%20,8) ile oyun oynadıkları belirlenirken COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların daha çok aile üyeleri (kardeş (%20,8) ile anne ve baba (%18,4)) ile oyun oynadıkları görülmüştür. Ayrıca COVID-19 pandemisi sürecinde, çocukların tek başına (%14,3) oyun oynama oranlarının da arttığı görülmüştür. Bulgular, COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların arkadaş ve akraba çevrelerinin azaldığını göstermektedir.

Şekil 6'da COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların sosyal mesafe, maske ve hijyen kurallarına dikkat edip etmediğine yönelik ebeveynlerin verdikleri cevaplar sunulmuştur.

Şekil 6. COVID-19 pandemisi sürecinde çocukların sosyal mesafe, maske ve hijyen kurallarına dikkat edip etmediğine yönelik ebeveynlerin verdikleri cevaplar

Şekil 6, incelendiğinde çocukların %66.7'sinin oyun oynarken sosyal mesafe kurallarına, %80.3'ünün maske kullanımına ve %89.8'inin hijyen önlemlerine dikkat ettiği belirlenmiştir. Ayrıca ebeveynler, COVID-19 pandemisi sürecinde çocuklarının açık hava oyunlarında %41.9'unun tek başına, %58.1'inin grup oyunu oynadığını belirtmiştir.

Tablo 1'de ebeveynlerin COVID-19 pandemisi öncesinde çocuklarının açık hava oyunları hakkındaki görüşleri sunulmuştur.

Tablo 1. Ebeveynlerin COVID-19 Pandemisi Öncesinde Çocuklarının Açık Hava Oyunları Hakkındaki Görüşleri

COVID-19 Pandemisi Öncesi	
Açık hava deneyimleri hakkında görüşleri	Gerekçeler
	Kaygılar ve Koşullar

Sosyalleşme
Gelişime katkı (Fiziksel ve psikolojik)
Enerji boşaltımı sağlama
Sağlıklı yaşam
Doğa ile etkileşim
Topluma adaptasyon
Teknoloji kullanımını azaltma

Yetişkin gözetimi ile izin verme
Güvenli olması şartıyla izin verme
Hava şartlarına bağlı olarak karar verme
Tehlikeli ve sakıncalı bulma

Tablo 1 incelendiğinde, COVID-19 pandemisi öncesinde ebeveynlerin çocuklarının açık havada oyun oynamasına yönelik gerekçelerinin sosyalleşme, fiziksel ve psikolojik gelişime katkı sağlama, enerji boşaltımı sağlama, sağlıklı yaşam, doğa ile etkileşim, topluma adaptasyon sağlama ve teknoloji kullanımını azaltmaya yönelik faydalarından kaynaklı olduğu görülmektedir. Ebeveynler açık havada oyun oynamanın birçok faydasından söz etmelerine rağmen buna dair kaygılarının ve koşullarının olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar, yetişkin gözetimi ve güvenli olması şartıyla izin verme, hava şartlarına bağlı olarak karar verme ve açık hava oyunlarını tehlikeli ve sakıncalı bulma şeklindedir.

Katılımcılar açık hava oyunlarının önemine dair gerekçelerini aşağıdaki cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Çocukların dışarıda uygun ortamlarda oyun oynamaları becerilerinin gelişmesini, streslerinin azalmasını sağlayacaktır. Çocukların dışarıda oyun oynadıklarında daha sağlıklı olacaklarını düşünüyorum (K27)."

"Çocukların kendine olan özgüvenini artırma açısından yararlı olduğunu düşünüyorum. Dijital ortamlardan uzak kalıp doğal ortamlarda olmaları daha verimli. Dışarıda arkadaşlarıyla çeşitli aktiviteler yapabiliyor (K69)."

"Dışarıda oynamaları çok güzel. Sosyalleşmeyi biliyor. Arkadaşlar ediniyor (K53)."

"Dışarıda oynayarak enerjilerini giderdiklerini düşünüyorum (K72)."

Ebeveynler, yukarıdaki ifadelerinden anlaşılacağı üzere açık hava oyunlarının çocuklarının fiziksel ve

psikolojik sağlıkları bakımından önemli olduğunu ayrıca sosyal becerilerinin gelişimi açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ebeveynler açık hava oyunlarının çocukları için faydalı olduğundan bahsederken bunun yanında birtakım risklere de sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu risklerin onlar üzerinde kaygı oluşturduğunu ve bu sebeple belli durumlarda dışarıda oyun oynamalarına izin verdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar görüşlerini aşağıdaki cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Lojman parkında gözümüzün önünden gitmemek kaydıyla oynamasına izin veriyorum. Belirli saatler arasında güvenli bir bölgede oynamalarında sakınca görmüyorum. Salıncağa bindiği zaman mutlaka yanında duruyorum (K23).”

“Evimizin ön bahçesinde oynamasına izin veriyordum tabi yola çıkmamak şartıyla. Benim gözetimimde evin bahçesinde oynayabiliyorlar (K58).”

“Çocuk parkında oynamasının gelişimi adına olumlu olduğunu düşünüyorum. Sokakta oynamalarını onaylamıyorum. Sokakları tehlikeli buluyorum. Oyun oynarken yanında bulunuyorum (K81).”

Ebeveynlerin ifadelerinden anlaşılacağı üzere, pandemi öncesinde çocuklarının açık hava oyun oynamasına güvenlik kaygıları nedeniyle bazı sınırlamalar getirdiği görülmektedir. Bu sınırlamaların mekân seçimi ve oyun zamanı ile ilgili olduğu görülmektedir.

Tablo 2’de ebeveynlerin COVID-19 pandemisi süresince çocuklarının açık hava oyunları hakkındaki görüşleri sunulmuştur.

Tablo 2. Ebeveynlerin COVID-19 Pandemisi Süresince Çocuklarının Açık Hava Oyunları Hakkındaki Görüşleri

COVID-19 Pandemisi Süreci		
Açık hava deneyimlerinin önemi	Gereçler	Çocuğun evde sıkılması Elektronik aletlerden uzaklaştırma isteği Kapalı ortamın çocuğa zarar vermesi COVID-19’dan korunma ve bununla yaşamayı öğrenmesi
	Kaygılar	COVID-19 bulaşma riski ve korkusu Hijyen ve mesafeye dikkat edemeyeceği endişesi
Çocuğa etkisi	Olumlu	Aile üyeleri ile yakınlaşma Evde etkinlik yapma Özbakım becerilerinde artış
	Olumsuz	Oyun alanında ve zamanında daralma Sosyal etkileşimlerin azalması Maske gerekliliği Teknolojik alet kullanımında artış Psikolojik sorunlar gösterme Duygu değişimleri gösterme
Çözüm önerileri	Önlem Alma	Sözlü uyarılar Sürekli gözlemleme Oyunun süresini kısıtlama Mesafeli oyunlara yönlendirme Oynadığı kişileri kısıtlama Sakin ortamlar tercih etme Hijyen kurallarına dikkat etme Çocukların maskeye ilgisini artırma
	Çocuğa Açıklama Yapma	Önlemlerin gerekliliğini anlatma (maske, mesafe, hijyen) Dikkatli olması gerektiğini söyleme Salgın olduğunu söyleme Bulaşıcı, tehlikeli, ölümcül olduğunu söyleme Salgının geçici olduğunu belirtme Medya araçları izleterek açıklama Artık yapamayacağı aktiviteleri anlatma

Çözüm Yolu Sunma	Oyun alanlarının düzenli dezenfekte edilmesi Açık hava oyun alanlarının genişletilmesi Açık hava oyun alanlarının artırılması Oyun alanlarına güvenlik önlemlerinin artırılması Oyun alanlarına HES kodu Ücretsiz açık hava oyun etkinlikleri planlanması Ailelerin bilinçlendirilmesi

Tablo 2 incelendiğinde, ebeveynlerin COVID-19 pandemisi sürecinde açık hava oyunlarına dair görüşleri açık hava deneyimlerinin önemi, çocuğa etkisi ve çözüm önerileri olmak üzere üç tema etrafında toplanmıştır. İlk olarak, açık hava deneyimlerinin önemi adlı tema gerekçeler ve kaygılar olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. İkinci olarak, çocuğa etkisi adlı tema olumlu ve olumsuz etki olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Son olarak, çözüm önerileri adlı tema önlem alma, çocuğa açıklama yapma ve çözüm yolu sunma olmak üzere üç alt kategoriden oluşmaktadır.

COVID-19 pandemisi sürecinde ebeveynler çocuklarının açık havada oyun oynamalarının önemli olduğundan bahsetmiştir. Buna yönelik gerekçelerinin, çocuğun evde sıkılması, elektronik aletlerden uzaklaştırma isteği, kapalı ortamın çocuğa zarar vermesi ve COVID-19'dan korunma ve bununla yaşamayı öğrenmesi olduğu görülmüştür. Açık havada oyun oynatmaya dair kaygılarının ise COVID-19 bulaşma riski ve korkusu ile çocukların hijyen ve mesafeye dikkat edemeyeceği endişesi olduğu görülmüştür.

Katılımcılar açık hava oyunlarının önemine dair görüşlerini aşağıdaki cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Evde daha çok vakit geçirdiği için sıkılmaya başladı. Sürekli dışarı çıkmak, gezmek, oynamak istedi (K21)."

"Bazı günler evden dışarıya hiç çıkmadığı için enerjilerini atamıyorlar. Evde sıkıldıkları için evin eşyalarına zarar veriyorlar. Bazen evde bir şeyleri kırıyorlar bu kendileri içinde tehlikeli oluyor (K17)."

"Ne kadar çok dikkat edersek edelim artık hayatımızın parçası oldu. Bu yüzden sokağa çıkmasına oyun oynamasına izin veriyorum. Sonuçta onlar çocuk oynaması, hava alması, dışarıya çıkması lazım (K70)."

"Dışarıya beraber çıkıyoruz. Bulaşmasın diye kimsenin olmadığı sakin yerleri tercih ediyorum. Yalnız oynamasına izin veriyorum (K40)."

"Hem bizim hem herkesin sağlığı için dışarıya çok az çıkıyoruz. Bazen hiç parka filan götürmüyorum. Bahçede tek oynatıyorum. Çünkü ne kadar anlatsam da oyun oynarken mesafeyi unutuyor (K39)."

Pandemi öncesi dönem ile karşılaştırıldığında ebeveynlerin sunmuş olduğu gerekçeler ve kaygılarda farklılaşmaların olduğu dikkat çekmektedir. Ebeveynler, pandemi sürecinde çocukların iç mekanlarda kapalı kalmanın verdiği olumsuz etkilerden dolayı açık havada oyun oynamanın önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ebeveynler, pandemi öncesi dönemde güvenlik kaygılarından ötürü açık hava oyunlarını kısıtladıklarını belirtirlerken pandemi sürecinde daha çok hastalık endişesinden dolayı kısıtladıklarını belirtmişlerdir.

COVID-19 pandemi sürecinin çocuğa etkileri incelendiğinde ise hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin olduğu görülmüştür. Olumlu etkilerinin, aile üyeleri ile yakınlaşma, evde etkinlik yapma ve öz bakım becerilerinde artışı sağlaması olduğu belirtilmiştir. Olumsuz etkilerinin ise oyun alanında ve zamanında daralma, sosyal etkileşimlerin azalması, maske gerekliliği, teknolojik alet kullanımında artış, psikolojik sorunlar gösterme ve duygu değişimleri gösterme olduğu belirtilmiştir.

Katılımcılar görüşlerini aşağıdaki cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Aile olarak daha çok zaman geçirir olduk. Dışarı çıkmadığı için aile olarak daha çok oyun oynar olduk. Hijyene çok dikkat eder olduk (K14)."

"Çok uzun süre eve kapandık. Sürekli sıkılmamaları için ders çalıştık, oyun oynadık, TV izledik. Ailece birçok şey yaptık (K66)."

"Çok şey değişti. Çocuklar eve kapatılınca kendilerini bilgisayar oyunlarına verdiler. Daha neler neler. Psikolojileri de bozuldu. Stres, sıkıntı, sinirlilik, asabiyet. Dışarı çıkmadıkları için evde de düzgün bir aktivite olmadığı için çocukların her şeyi değişti (K38)."

"Evde daha fazla vakit geçiriyoruz. Biraz hırçınlaştı. Abisi ile tartışmaya başladılar. Hırçınlık, vurma gibi davranışlar

sergiledi (K54).”

“İçine kapandı ve anne baba dışında herkesle iletişim konusunda bir sürü sıkıntı çıkardı (K10).”

“En büyük değişim maske. Çünkü biz maskeyi sadece ameliyat yapan doktorlar ve kanser hastalarında gördük. Şimdi sürekli takmak zorundayız. Kimseyi öpmüyoruz, sarılmıyoruz ve hijyene çok dikkat ediyoruz (K9).”

Ebeveynler, pandemi sürecinde dışarı ile iletişimin azalmasının aile üyelerinin birbiri ile iletişimin artmasına neden olduğunu belirtmişlerdir. Pandemi sürecinde çocukları ile daha fazla zaman geçirdiklerini belirtmiş ve bunu olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Ancak kapalı alanda uzun süre kalmanın çocuklar üzerinde davranış problemlerinin oluşması gibi bazı problemlere de neden olduğunu belirtmişlerdir.

Ebeveynler pandemi sürecinde çocuklarının açık havada oyun oynayabilmeleri için çeşitli çözüm yolları kullanmış ve sunmuşlardır. Bu çözüm önerileri önlem alma, çocuğa açıklama yapma ve açık hava oyunlarının artması için çözüm yolu sunma olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Ebeveynlerin COVID-19 pandemisi süresince çocuklarının açık havada oyun oynayabilmeleri için almış olduğu önlemler, sözlü uyarılar, sürekli gözleme, oyunun süresini kısıtlama, mesafeli oyunlara yönlendirme, oynadığı kişileri kısıtlama, sakin ortamlar tercih etme, hijyen kurallarına dikkat etme ve çocukların maskeye ilgisini artırma şeklindedir. Çocuklarına yaptıkları açıklamalar ise önlemlerin gerekliliğini anlatma (maske, mesafe, hijyen), dikkatli olması gerektiğini söyleme, salgın olduğunu söyleme, bulaşıcı, tehlikeli, ölümcül olduğunu söyleme, salgının geçici olduğunu belirtme, medya araçları izleterek açıklama ve artık yapamayacağı aktiviteleri anlatma şeklindedir. Son olarak ebeveynlerin açık hava oyunlarını artırmaya dair sundukları çözüm yolları ise oyun alanlarının düzenli dezenfekte edilmesi, açık hava oyun alanlarının genişletilmesi, açık hava oyun alanlarının artırılması, oyun alanlarına güvenlik önlemlerinin artırılması, oyun alanlarına HES kodu ile girme, ücretsiz açık hava oyun etkinlikleri planlanması ve ailelerin bilinçlendirilmesi olduğu görülmektedir.

Katılımcılar COVID-19 pandemisi boyunca aldıkları önlemleri aşağıdaki cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Kardeşinden başkasıyla oynamasına izin vermiyorum. Maske takmadan, dezenfektan kullanmadan asla izin vermiyorum. Çocuğumu herkesten uzak yerlere götürüp aile içinde oyunlar oynatıyorum (K66).”

“Dışarı çıktıklarında, çocuklarımızı mesafe konusunda uyarıyoruz. Maskelerini çıkarmamasını söylüyorum. Her zaman ellerini bol su ile yıkamalarını söylüyorum. Kıyafetlerini dışardan sonra değiştiriyorum (K108).”

Katılımcılar pandemi nedeniyle yaşanan bu değişimi çocuklarına anlatırken çeşitli açıklamalarda bulunmuşlardır. Katılımcıların yapmış olduğu açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

“Bu durumun geçici bir durum olduğunu, endişelenmemesi gerektiğini onun anlayabileceği şekilde anlatmaya çalıştım. Ellerimizi sık sık yıkayarak, maske takarak ve dışarıya daha az çıkarak bu virüsten nasıl korunacağımızı anlattık (K100).”

“Çok güçlü bir virüs olduğunu, vücudumuza yapıştığında oyu oynayamayacağımızı, yürüyemeyeceğimizi, koşamayacağımızı halsiz ve güçsüz kalacağımızı anlattım. Eğer maske takmazsak, elimizi yıkamazsak, insanlara yaklaşırsak bunların olacağını belki de öleceğimizi söyledim (K130).”

“Sağlıklı kaldığımız ve temizlik alışkanlıklarını edindiğimiz zaman virüsten korunabileceğimizi anlattım. Ayrıca internette çizgi film izleterek ona anlatmaya çalıştım (K27).”

Katılımcılar çocuklarının açık hava oyunlarının artırılması için birçok çözüm yolu sunmuşlardır. Katılımcıların sunmuş olduğu önerilere dair ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

“Yeşil alanların, oyun alanlarının nüfus yoğunluğuna dikkat edilerek artırılması, oyun alanlarında hijyen noktalarının olması (el yıkama, dezenfektan gibi), görsel levhaların daha çok kullanılması gerektiğini düşünüyorum (K98)”

“Parklar düzenli aralıklarla temizlenmeli. Piknik alanları gibi yerlerde güvenlik mutlaka olmalı ve mesafe ve hijyen konusunda uyarılarda bulunmalı (K73).”

Ebeveynlerin pandemi sürecinde açık havada oyun oynamaya yönelik çözüm önerilerinde hem çocukların hem kendilerinin hem de belediyeler gibi kurumların rolü olduğu görülmektedir. Ebeveynler çocuklarının mesafe, maske ve hijyen kurallarına uyması için birtakım önlemler alırken, aynı zamanda açık hava alanlarından sorumlu kurumların da birtakım tedbirler alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda, çocukların pandemi öncesinde halihazırda azalmakta olduğu bilinen (Aktaş-Arnas ve Sarıbaş, 2020; Feyman Gök ve diğerleri, 2021; Mart ve Kesicioğlu, 2020) açık hava oyun deneyimlerinin COVID-19 pandemisi ardından yüksek oranlarda düşüş gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yakın zamanda yapılan çalışmalar, COVID-19 pandemisinin getirdiği kısıtlamalar nedeniyle açık hava oyunlarının azaldığını ortaya koyarak bu bulguyu desteklemektedir (Mitra ve diğerleri, 2020; Moore ve diğerleri, 2020; Pombo ve diğerleri, 2020; deLannoy ve diğerleri, 2020). Son zamanlar literatürde geçmekte olan oyun yoksunluğu kavramı da mevcut çalışmayla bağlantılıdır. Oyun yoksunluğu, çocukların temel ihtiyacı olan oyun oynama gereksinimlerinin çeşitli nedenlerle hem nitelik hem de nicelik bakımından yerine getirilememesi sonucu gelişimsel deneyimlerden mahrum kalmaları olarak tanımlanabilmektedir (Feyman Gök ve diğerleri, 2021; Hughes, 2003). Oyun yoksunluğunun yanı sıra açık hava oyun deneyimlerinin çocukların fiziksel ve zihinsel sağlığına katkısı ve özellikle belirsizlik ve stres zamanlarında onlara kontrol duygusu sağlaması bakımından elde edilen sonuçlar oldukça endişe vericidir (deLannoy ve diğerleri, 2020).

Çalışmada bir diğer önemli sonuç, çocukların oyun alanlarının daraldığı, kalabalıktan uzak yerler tercih edildiği ve açık havada oyun oynama sıklığının oldukça azaldığıdır. Pandemi sürecinde, çocukların park gibi alanlardaki deneyimlerinin neredeyse yarı yarıya düştüğü, apartman-ev bahçesinde ise artış gösterdiği görülmektedir. Mitra ve arkadaşları (2020), 5-17 yaş aralığında çocuğu bulunan Kanadalı 1472 aile ile COVID-19 sürecindeki fiziksel aktivite, hareketsizlik, uyku davranışlarını ve bunların buldukları çevre ile ilişkisini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, apartman dairesinde yaşayan çocukların açık hava deneyimlerinin, müstakil evde oturanlara kıyasla daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca ev yakınındaki parklara erişim kolaylığı da açık hava oyun deneyimleriyle pozitif ilişkili bulunmuştur. Mevcut çalışmada da ebeveynler, açık hava oyun alanlarına ilişkin önerilerinde sıklıkla oyun alanlarının genişletilmesi, artırılması, oyun alanlarında güvenlik önlemlerinin artırılması, oyun alanlarında düzenli dezenfeksiyon yapılmasından bahsetmişlerdir. Bu durumun, açık hava oyun deneyimlerine olanak sağlayan parkların nicelik ve nitelik olarak ülkemizdeki yetersizliğini vurguladığı görülmektedir. Yapılan birçok araştırma bununla paralel olarak Türkiye'deki çocukların oyun alanlarının yeterli kapasitede olmadığını göstermiştir (Aksoy, 2011; Kelkit ve Özel, 2000; Öztürk Samur ve İnan Kızıltepe, 2018).

Portekiz'deki COVID-19 sürecinde çocukların fiziksel aktivitelerini incelendiği bir çalışmada (Pombo ve diğerleri, 2020) açık hava alan imkanlarına sahip olan ve kardeşleri olan çocukların fiziksel aktivitelerinin bu süreçte daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçla benzer olarak mevcut çalışmada da çocukların pandemi sürecinde daha çok aile üyeleri ile ve tek başına oyun oynamaya yöneldiği, akranlarıyla etkileşimlerinin azaldığı saptanmıştır. Akran etkileşiminin çocukların gelişimine katkısının kritik derecede önemi düşünüldüğünde, pandemi sürecinde bu eksikliği gidermek için yeni öneriler gerekmektedir.

Ebeveynler, açık hava oyunlarını pandemi öncesinde belirli güvenlik koşullarında, hava durumuna bağlı olmak kaydıyla çocuklara sosyalleşme ve sağlıklı yaşam açısından yararlı bulmaktadırlar. Fakat pandemi sürecinde ebeveynler açık hava oyunlarının gerekliliğini çocukların ruhsal sorunları, ekran bağımlılığı ve pandemiye adaptasyon gibi nedenlerle açıklamışlardır. Ayrıca, çocukların gerekli COVID-19 önlemlerine dikkat edemeyeceklerini düşüncesiyle kaygı yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Ebeveynler tarafından pandeminin olumsuz etkileri, oyun alanında ve zamanında daralma, sosyal etkileşimlerin azalması, maske gerekliliği, teknolojik alet kullanımında artış, psikolojik sorunlar gösterme ve duygu değişimleri gösterme şeklinde belirtilmiştir. Pandemi döneminde çocukların ekran süresindeki artış birçok çalışma ile doğrulanmıştır (Guerrero ve diğerleri, 2020; Moore ve diğerleri, 2020; Francisco ve diğerleri, 2020). Moore ve arkadaşları (2020), 5-17 yaş aralığında çocuğu olan 1472 ebeveyn ile gerçekleştirdikleri çalışmada COVID-19'un olumsuz etkilerini, COVID-19 sürecinde çocukların dışarıda daha az vakit geçirmesiyle beraber daha fazla ekrana maruz kaldığını ve daha fazla uyuduklarını belirterek vurgulamışlardır. İtalya, İspanya ve Portekiz olmak üzere üç ülkede yapılan çalışmada (Francisco ve diğerleri, 2020; Toran ve diğerleri, 2021), çocukların psikolojik ve davranışsal semptomlarında, ekran süresinde ve uyku saatinde artış, fiziksel aktivitede azalma gözlemlenmiştir. Ayrıca yakınlarında açık alana sahip olan

çocukların daha az psikolojik ve davranışsal problemler gösterdiğini saptamışlardır.

Pandeminin olumlu yönlerine bakıldığında ebeveynler, aile ile etkileşimde artma ve çocukların özbakım becerilerinde gelişme bildirmişlerdir. Moore ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları benzer bir çalışmada, pandeminin olumlu etkileri olarak ebeveynler çocukların başta sanat olmak üzere, hobi, bulmacalar ve faaliyetlere yöneldiğini bildirmişlerdir. Ailece boş zamanları geçirmek için yeni hobiler ve aktivitelere başlamak, karantina koşulları nedeniyle şiddetlenen ruhsal sağlık sorunlarını azaltmak için yararlı stratejiler olabilmektedir (Hiremth ve diğerleri, 2020; Brooks ve diğerleri, 2020). Ayrıca, ebeveynler ve çocukları COVID-19 sürecinde daha fazla stres yaşıyor olsalar da (Wang ve diğerleri, 2020), halk sağlığı için oluşturulan kısıtlamalara saygı duyarak, ortak katılım ile beraber açık havada oyun deneyimlerini ve fiziksel aktiviteyi arttırmak çocukların sağlıklı davranışları geliştirmek için önemlidir (Gustafson ve diğerleri, 2006). Bu çalışmalara kıyasla mevcut çalışmanın örnekleminde bulunan ebeveynlerin hobi, sanat ve spor gibi alanlarda görüş bildirmemesi ilginç bir sonuç olmuştur. Ebeveynler sadece evde derse yönelik etkinliklerden ve birlikte vakit geçirmekten bahsetmişlerdir. Bu durum pandemi etkilerinden bağımsız olarak çocukların evde aile zamanlarında çeşitli ilgi alanlarına yönlendirilme konusunda da yoksunluk yaşadığına işaret etmektedir.

Ebeveynler çocuklarının açık havada oyun oynayabilmeleri için çeşitli çözüm yolları kullanmışlardır. Ebeveynlerin çocuklarına yaptıkları açıklamalar incelendiğinde, pandeminin bulaşıcı ve ölümcül olduğu gibi olumsuz ve korkutucu söylemler göze çarpmıştır. Yapılan diğer çalışmalarda bu dönemde çocukların halihazırda potansiyel olarak riskte olduğu (Spinelli ve diğerleri, 2020) bilinmekte ve anksiyete, depresyon, endişe ve korku gibi psikolojik sorunlar yaşadıkları (Saurabh ve Ranjan, 2020) göz önünde bulundurulduğunda, pandemiyle ilgili bu tarz negatif açıklamaların çocukların gelişimini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Buna karşılık araştırma sonuçlarına bakıldığında, ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri'nin önerdiği gibi (2020) çocukları maske kullanmaya hazırlamak için çeşitli uyum çalışmaları yapan, önlemlerin gerekliliğini, pandemi sürecini net ve onların gelişimine uygun bir şekilde açıklayan ebeveynler de bulunmaktadır. Mevcut çalışmada pandemi sürecinde, çocuklar açık hava oyunlarını deneyimlerken maske ve hijyene dikkat ederken, sosyal mesafeye çok fazla dikkat edemedikleri görülmüştür. Çocukların, gelişimsel özellikleri dikkate alındığında, sosyal mesafe gibi soyut kavramları algılamasının zor olabildiği bilinmektedir (Espasito ve Principi, 2020). Dolayısıyla çocukların sosyal mesafe kurallarına uyamaması sonucu yaş ve gelişim düzeyiyle tutarlı ve olağandır, fakat yine de çocukların sağlığı için dikkat edilmesi gereken bir önlemdir. Literatürde, yukarıda belirtilen açıklamalara rağmen çocuklar açık hava oyunları sırasında pandemi önlemlerine uyum sağlayamıyor ise, diğer önlem yöntemlerine geçilmesi gerektiği belirtilmektedir (Espasito ve Principi, 2020). Mevcut çalışmada da ebeveynlerin önlem olarak oyunun süresini kısıtlama, mesafeli oyunlara yönlendirme, oynadığı kişileri kısıtlama, sakin ortamlar tercih etme gibi önlemler geliştirdiği görülmektedir. 2022 yılı itibarı ile ülkede alınmış olan pandemi önlemleri gevşetilmiş ve açık alanlarda maske zorunluluğu, HES kodu ile giriş gibi uygulamalar kaldırılmıştır. Ülkedeki bu uygulamalarla beraber ebeveynlerin önlem durumlarının değişip değişmediği, pandeminin son bulması durumunda önlem durumlarının nasıl evrileceği, kalıcı bir etki yaratıp yaratmayacağı merak konusu olmaya devam etmektedir.

Genel olarak bakıldığında bu çalışma, COVID-19 pandemisi sürecinde okul öncesi dönemdeki çocukların açık hava oyun deneyimlerinin oldukça azaldığını, dolayısıyla akran etkileşimlerinden mahrum kalarak çocukların yalnızlaştığını, ebeveynlerin açık hava oyun alanlarını birçok açıdan yetersiz bulduğunu ortaya koymaktadır. COVID-19 sırasında, aile içi etkileşimin artması ve çocukların özbakım becerilerinin gelişmesi ise bu zorlu sürecin olumlu yönleri olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışma, literatüre ve topluma önemli katkılar sunmuş olmakla beraber, örneklem açısından bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, Adana ili ile sınırlı olması nedeniyle açık hava oyun alanlarının yetersizliğini Türkiye'ye genellemek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle diğer illerde de benzer çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca çalışma sadece ebeveyn görüşleri doğrultusunda tasarlanmıştır, sonraki çalışmalarda çocukların da görüşlerinin alınarak açık hava oyun deneyimleri incelenebilir.

Son olarak, çalışmanın sonuçları doğrultusunda ebeveynlerin, eğitimcilerin ve uzmanların önerileri

doğrultusunda çocukların daha fazla ve daha verimli açık hava oyun deneyimleri yaşayabileceği ortamlar tasarlanması, bu ortamlara erişim kolaylığı sağlanması gerektiği söylenebilir. Ebeveynlerin her zamankinden daha fazla tedirgin olduğu bu süreçte çocukların refahı için açık hava oyun alanlarında gerekli güvenlik ve sağlık önlemleri acilen belirlenmeli ve hayata geçirilmelidir. Ayrıca, pandemi gibi küresel olaylar sırasında çocuklara nasıl açıklama yapılacağı, nasıl davranılacağı konusunda ebeveynler bilgilendirilmesi çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığını korumak için önemli bir adım olacaktır.

Yazar(lar)ın Beyanı

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Bu çalışmanın veri toplanma süreci, analizi ve makalenin yazım aşamasında araştırmacılar eşit katkıda bulunmuştur.

Etik Kurul Kararı: Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler alanındaki Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun F.223132 sayılı yazısı ile araştırmanın etik ilkelere uygun olduğuna karar verilmiştir.

Çatışma beyanı: Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Destek ve teşekkür: Çalışmanın oluşturulması ve yürütülmesinde araştırmacılara yol gösteren sevgili Prof. Dr. Yaşare Aktaş ARNAS'a teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma: İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon illeri örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 82-106.
- Aktaş Arnas, Y. (2005). 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 59-66.
- Aktaş Arnas, Y. & Sarıbaş, Ş. (2020). An investigation of pre-school children's and their parents' outdoor play experiences. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 10(2), 373-398. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2020.013>
- Alat, Z. , Akgümüş, Ö. ve Cavalı, D. (2013). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen tutum ve uygulamaları, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 47-62.
- Boelen, P. A. & Spuij, M. (2013). Symptoms of post-traumatic stress disorder in bereaved children and adolescents: Factor structure and correlates. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 41(7), 1097-1108. <https://doi.org/10.1007/s10802-013-9748-6>
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N. & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *Lancet*, 395(10227), 912-20. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
- Centers for Disease Control and Prevention. (2020). National diabetes statistics report, 2020. *Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention, US Department of Health and Human Services*, 12-15.
- Charles, C., Louv, R., Bodner, L. & Guns, B. (2008). Children and nature 2008. *A Report on the Movement to Reconnect Children to the Natural World. Santa Fe: Children and Nature Network*, 9-11.
- Chen, F., Zheng, D., Liu, J., Gong, Y., Guan, Z. & Lou, D. 2020. Depression and anxiety among adolescents during COVID-19: a cross-sectional study. *Brain Behav Immun*, 88, 36-38. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.05.061>.
- Christensen, L. B., Johnson, B. & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. Anı Yayıncılık.
- Clements, R. (2004). An investigation of the status of outdoor play. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 5(1), 68-80. <https://doi.org/10.2304/ciec.2004.5.1.10>
- Crescentini, C., Feruglio, S., Matiz, A., Paschetto, A., Vidal, E., Cogo, P. & Fabbro, F. (2020). Stuck outside and inside: An exploratory study on the effects of the covid-19 outbreak on Italian parents and children's

- internalizing symptoms. *Frontiers in Psychology*, 11, 586074. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.586074>
- Creswell, J. W. (2014). *A concise introduction to mixed methods research*. SAGE publications.
- Davies, M. M. (1996). Outdoors: An important context for young children's development. *Early Child Development and Care*, 115(1), 37-49. <https://doi.org/10.1080/0300443961150104>
- de Lannoy, L., Rhodes, R. E., Moore, S. A., Faulkner, G. & Tremblay, M. S. (2020). Regional differences in access to the outdoors and outdoor play of Canadian children and youth during the COVID-19 outbreak. *Can J Public Health*, 111, 988–994. <https://doi.org/10.17269/s41997-020-00412-4>
- England, P. (2007). *Charter for children's play*. National Children's Bureau.
- Esposito, S. & Principi, N. (2020). To mask or not to mask children to overcome COVID-19. *European Journal of Pediatrics*, 179(8), 1267-1270. <https://doi.org/10.1007/s00431-020-03674-9>
- Feyman Gök, N., Uludağ, G. & Tuğrul, B. (2021). Views of 48-60 month-old children on play inpreschool and play deprivation. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(2), 549-571. <https://doi.org/10.18039/ajesi.824261>
- Francisco, R., Pedro, M., Delvecchio, E., Espada, J. P., Morales, A., Mazzeschi, C. & Orgilés, M. (2020). Psychological symptoms and behavioral changes in children and adolescents during the early phase of COVID-19 quarantine in three European countries. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 1329. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.570164>
- Frost, J. L. (1992). Reflections on research and practice in outdoor play environments. *Dimensions of Early Childhood*, 20(4), 6-10.
- Garrick, R. (2004). *Outdoor Play in the Early Years*. Continuum.
- Guerrero, M. D., Vanderloo, L. M., Rhodes, R. E., Faulkner, G., Moore, S. A. & Tremblay, M. S. (2020). Canadian children's and youth's adherence to the 24-h movement guidelines during the COVID-19 pandemic: A decision tree analysis. *Journal of Sport and Health Science*, 9(4), 313-321. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2020.06.005>
- Guessoum, S. B., Lachal, J., Radjack, R., Carretier, E., Minassian, S., Benoit, L. & Moro, M. R. (2020). Adolescent psychiatric disorders during the COVID-19 pandemic and lockdown. *Psychiatry Research*, 113264. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113264>
- Gustafson, S. L., Rhodes, R. E. & Sallis J. F. (2006) Parental correlates of physical activity in children and early adolescents. *Sports Med*, 36(1), 79–97. <https://doi.org/10.2165/00007256-200636010-00006>
- Hiremath, P., Suhas Kowshik, C. S., Manjunath, M. & Shettar, M. (2020). COVID-19: impact of lockdown on mental health and tips to overcome. *Asian J Psychiatr*, 51, 102088. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.102088>
- Holmes, R. M. & Procaccino, J. K. (2009). Preschool children's outdoor play area preferences. *Early Child Development and Care*, 179(8), 1103-1112. <https://doi.org/10.1080/03004430701770694>
- Hughes, F. (2003). Sensitivity to the social and cultural contexts of the play of young children. J. Isenberg, ve L. Jalongo (Ed.), *Major trends and issues in early childhood: Challenges, controversies, and insights* içinde (s. 126-135). Teachers College Press.
- Jiao, W. Y., Wang, L. N., Liu, J., Fang, S. F., Jiao, F. Y., Pettoello-Mantovani, M. & Somekh, E. (2020). Behavioral and emotional disorders in children during the COVID-19 epidemic. *The Journal of Pediatrics*, 221, 264. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2020.03.013>
- Johnson, B. & Christensen, L. (2014). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları: Eğitim araştırmaları* (S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.

- Kelkit, A. ve Özel, A. E. (2000). Çanakkale kenti çocuk oyun alanlarının fiziksel yönden incelenmesi üzerinde bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi (Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi)*, 14(24), 84-95.
- Kemple, K. M., Oh, J., Kenney, E. & Smith-Bonahue, T. (2016). The power of outdoor play and play in natural environments. *Child Education*, 92(6), 446-454. <https://doi.org/10.1080/00094056.2016.1251793>
- Kuo, M. (2015). How might contact with nature promote human health? Promising mechanisms and a possible central pathway. *Frontiers in Psychology*, 6, 1093. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01093>
- Levin, D. E. (2013). *Beyond remote-controlled childhood: Teaching young children in the media age*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Little, H. & Wyver, S. (2008). Outdoor play: Does avoiding the risks reduce the benefits?. *Australasian Journal of Early Childhood*, 33(2), 33-40. <https://doi.org/10.1177/183693910803300206>
- Mart, M. & Kesicioğlu, O. S. (2020). COVID-19 Pandemi Sürecinde Ailelerin Evde Oyun Oynamaya İlişkin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 945-958. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44381>
- McCans, S. E. (2004). *Wild places: an exploration of mothers' attitudes and beliefs regarding risk in outdoor play settings* (Doctoral dissertation).
- Mitra, R., Moore, S. A., Gillespie, M., Faulkner, G., Vanderloo, L. M., Chulak-Bozzer, T., ... & Tremblay, M. S. (2020). Healthy movement behaviours in children and youth during the COVID-19 pandemic: Exploring the role of the neighbourhood environment. *Health & Place*, 65, 102418. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2020.102418>
- Moore, S. A., Faulkner, G., Rhodes, R. E., Brussoni, M., Chulak-Bozzer, T., Ferguson, L. J., ... & Tremblay, M. S. (2020). Impact of the COVID-19 virus outbreak on movement and play behaviours of Canadian children and youth: a national survey. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 17(1), 85. <https://doi.org/10.1186/s12966-020-00987-8>
- Nedovic, S. & Morrissey, A. M. (2013). Calm active and focused: Children's responses to an organic outdoor learning environment. *Learning Environments Research*, 16(2), 281-295. <https://doi.org/10.1007/s10984-013-9127-9>
- Öztürk Samur, A. & İnal Kızıltepe, G. (2018). Investigation of children's playgrounds in Aydın province. *Social Sciences Research*, 7(1), 31-46.
- Pearlman, M. Y., Schwalbe, K. D. A. & Cloitre, M. (2010). *Grief in childhood: Fundamentals of treatment in clinical practice*. American Psychological Association.
- Pombo, A., Luz, C., Rodrigues, L. P., Ferreira, C. & Cordovil, R. (2020) Correlates of children's physical activity during the COVID-19 confinement in Portugal. *Public Health*, 189, 14-19.
- Rivkin, M. (1997). The schoolyard habitat movement: What it is and why children need it. *Early childhood education Journal*, 25(1), 61-66. <https://doi.org/10.1023/A:1025694100870>
- Rivkin, M. (1998). " Happy Play in Grassy Places": The importance of the outdoor environment in Dewey's educational ideal. *Early Childhood Education Journal*, 25(3), 199-202. <https://doi.org/10.1023/A:1025613413109>
- Saurabh, K. & Ranjan, S. (2020). Compliance and psychological impact of quarantine in children and adolescents due to Covid-19 pandemic. *The Indian Journal of Pediatrics*, 87, 532-536. <https://doi.org/10.1007/s12098-020-03347-3>
- Spinelli, M., Lionetti, F., Pastore, M. & Fasolo, M. (2020). Parents' stress and children's psychological problems in families facing the COVID-19 outbreak in Italy. *Frontiers in Psychology*, 11, 1713. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01713>

- Timmons B. W., Leblanc A. G., Carson V., Gorber S. C., Dillman C. & Janssen I. (2012). Systematic review of physical activity and health in the early years (aged 0–4 years). *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 37(4), 773–792. <https://doi.org/10.1139/h2012-070>
- Toran, M., Sak, R., Xu, Y., Şahin-Sak, İ. T., & Yu, Y. (2021). Parents and children during the COVID-19 quarantine process: Experiences from Turkey and China. *Journal of Early Childhood Research*, 19(1), 21-39.
- Vanderloo, L. M. (2014). Screen-viewing among preschoolers in childcare: A systematic review. *BMC Pediatrics*, 14(1), 1-16. <https://doi.org/10.1186/1471-2431-14-205>
- Wang D., Hu B., Hu C., Zhu F., Liu X. & Zhang J. 1. (2020). Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus-infected pneumonia in Wuhan, China. *JAMA The Journal of the American Medical Association*. Doi: 10.1001/jama.2020.1585.
- Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J. & Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak. *Lancet*, 395(10228), 945–7. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30547-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30547-X)
- Wei, M., Yuan, J., Liu, Y., Fu, T., Yu, X. & Zhang, Z. J. (2020). Novel coronavirus infection in hospitalized infants under 1 year of age in China. *JAMA The Journal of the American Medical Association*, 323(13), 1313-1314. <https://doi.org/10.1001/jama.2020.2131>
- White, J. (2011). Capturing the difference: The special nature of the outdoors. In J. White (Ed.), *Outdoor provision in the early years* (s. 45–56). London, England: Sage.
- World Health Organization, (2020). World Health Organization. ‘Pneumonia of unknown cause – China’, Emergencies preparedness, response, Disease outbreak news, World Health Organization (WHO) (2020). Erişim adresi: <https://www.who.int/csr/don/05-january-2020-pneumonia-of-unkown-cause-china/en/>
- Yalçın, F. & Erden, F. T. (2021). Açık hava oyunları üzerine kültürlerarası bir çalışma: Öğretmenlerin inanç ve uygulamaları. *Eğitim ve Bilim*, 46(206). <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2021.9640>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zamani, Z. (2017). Young children’s preferences: What stimulates children’s cognitive play in outdoor preschools?. *Journal of Early Childhood Research*, 15(3), 256-274. <https://doi.org/10.1177/1476718X15616831>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Although preschool children seemingly have stronger immunity to COVID-19 compared to adults, they are potentially at risk of social isolation partly as a result of the restrictive measures over the general population to reduce the spread of the virus (Spinelli et al., 2020; Crescentini et al., 2020). The COVID-19 period has even heavily affected adults and can be described as a difficult life event or crisis. In such cases, children may show different reactions due to effects from personal characteristics, culture, and environmental factors (Pearlman et al., 2010). Children are likely to experience feelings of anger, fear, anxiety, sadness, and worthlessness in this process and to reflect these onto their environment in different ways (Boelen & Spuij, 2013). Due to parental working conditions (Little & Wyver, 2008; Nedovic & Morissey, 2013); attraction to electronic media such as television, phones, and tablets (Aktaş Arnas, 2005; Clements, 2004; Levin, 2013; Vanderloo, 2014); parental fears regarding safety and health conditions (Aktaş Arnas & Sarıbaş, 2020; Clements, 2004; Rivkin, 1998); traffic density (Charles et al., 2008; England, 2007); and numerous other reasons, outdoor game activities have lately decreased and appear to have been severely restricted as a result of the COVID-19 pandemic and various precautionary policies. Therefore, describing this situation is important.

Method

This study was designed as a descriptive model as this provides the opportunity to describe and compare the outdoor play experiences of preschool children before and during the COVID-19 pandemic, to examine the changes in children's play behaviors, and to define quantitative and qualitative data side by side (Creswell, 2014). The study sample comprises the parents of children attending pre-school education institutions. Six schools were included in the study using the convenience sampling method. The study was carried out with the parents of 149 children from these schools who voluntarily agreed to participate. In this study, the researchers developed the Children's Outdoor Play Experiences During the Pandemic Questionnaire for use in collecting the data. The quantitative data collected by this questionnaire were analyzed using frequency and percentage techniques, and the qualitative data were analyzed using content analysis.

Results

The research results reveal that children's outdoor play experiences, which were known to have been decreasing before the pandemic (Mart & Kesicioğlu, 2020), to have decreased at higher rates after COVID-19. Other important results from the study are that children's playgrounds have become smaller, places away from crowds are preferred and the frequency of playing outdoors has gotten considerably smaller. During the pandemic, children's experiences in areas such as parks are seen to have decreased by almost half, with their experiences in the gardens of apartment buildings and houses having increased. The research results have determined children living in apartment buildings to have fewer outdoor experiences compared to those living in detached homes. In addition, the results have also positively related ease of access to parks near home to outdoor play experiences. In the current study regarding parents' suggestions for outdoor playgrounds, parents were seen to frequently mention expanding the size and increasing the number of playgrounds, increasing security measures on playgrounds, and regularly disinfecting the playgrounds. This situation is seen to emphasize the inadequacy in Turkey of parks that allow for outdoor play experiences. When looking at the positive aspects of the pandemic, parents reported increased interactions within the family and improvement in children's self-care skills. When examining the statements, the parents had made to their children, negative and frightening discourses stood out such as the pandemic being contagious and deadly.

Conclusion

In general, this study reveals that preschool children's outdoor play experiences have decreased considerably during the COVID-19 pandemic such that peer interactions have been damaged and children have become lonely and that parents find outdoor playgrounds to be inadequate in many respects. The increase in intrafamilial interactions and children developing self-care skills during the pandemic can be considered positive aspects from this period.